

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi și Duminică.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul XLII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 39.

Joi, 17 | 29 Maiu

1879.

Brasiovu, 16/28 Maiu.

În Budapesta s'a petrecutu dilele aceste actulu solemnulu alu desvelirei statuei fostulu ministru Br. Iosifu Eötvös. Festivitatea acést'a seversita de câtra membrii Academiei unguresci a caditu tocmai într'unu timpu candu s'a promulgatu în camera maghiara o lege, prin care se inaugureza resturnarea întregulu sistemulu creatu de câtra re-pusatul Eötvös, celu mai liberalu dintre toti ministrii maghiari câti au functiunatu dela 1867 încêce.

Legea de care vorbimu, este aceea prin care se introduce studiulu limbei maghiare în scolile populare confessionale. Ea a fostu sanctiunata de câtra monarhu și promulgata în sediint'a dietei dela 24 Maiu l. c.

Ce ar' dice baronulu Eötvös candu ar' poté se se scobore pentr'unu momentu de pe pedestalulu de marmura pe care l'au asediatu întieptii Academiei unguresci, și ar' vedé succesulu acést'a celu mai noua, pe care l'a eluptatu ministerulu Tisza în contra nationalitatiloru nemaghiare?

Credemu, că s'ar' rusiná vedindu micinimi'a, cu care procedu astadi succesorii lui față de popórele conlocuitoare și, că unulu, care a fostu celu mai liberalu între liberalii unguri contemporani ai sei s'ar' inspaimantá de urmarile ce le poté avé nou'a directiune reactionara a guvernulu actualu.

Si baronulu Iosifu Eötvös a fostu condusu totu de acelu idealu alu maghiarismulu absolutu, care îmbéta astadi inca mintile conationaliloru sei, dér' elu vedea, că si Szechényi, că acést'a nu se poté realisá nicidecumu cu forti'a, că miculu poporu maghiaru, care este încungiuratu totu de elemente straine, trebuie se fia cu mare precautiune și crutiare în relatiunile sale cu popórele conlocuitoare nemaghiare, căci la dincontra isi periclitáza positiunea si-si poté perde libertatea pentru totdeauna. Eötvös erá convinsu totodata, că punendu-se pe unu picioru de inimicitia față de nemaghiari, ar' fi manatu numai apa pe mór'a Kossuthianiloru și ar' fi periclitatu de nou interesele vitale ale natiunei maghiare.

De aceea br. Eötvös a staruitu că se se lase nationalitatiloru celu puçinu unu singuru terenu, pe care se se póta miscá mai liberu, acela alu autonomiei bisericesci și scolare.

Cumu nu s'ar' speria dér' Eötvös candu ar' vedé câtu de departe au ajunsu, cativa ani dupa mórtea s'a, lucrurile în Ungaria, cumu nu s'ar' cutremurá în adênculu sufletulu seu întielegêndu că dorint'a cea mai fierbinte a falangei maghiariloru „neofiti“, cari alérgea dupa carulu triumfalu alu puterniculu Tisza, este — absolutismulu maghiaru?

Dér' Br. Eötvös pe langa ce era unu omu cultivatu și celu mai liberalu dintre maghiari, era și unu politicu cu profunda cugetare unu adeveratu barbatu de stat. Ochiulu seu ageru indata ar' fi canoscutu — cumu a vediatu demnulu Ludovicu Mocsáry — că o procedere că aceea cu legea de limba este cu totul nedémna pentru unu statu că Ungaria, că prin grab'a cu care s'a adusu legea acést'a, spre a se demonstrá în contra opozitiunei ce i s'a facutu de câtra episcopatul romanu, guvernulu nu documentéza nicidecumu o taria — cumu s'a disu — ci tocmai o slabitiune fórte mare, care nu poté contribui de locu la redicarea védiei sale.

Destulu, că legea s'a adusu, faptulu s'a sever-situ și Eötvös nu a mai siediatu în consiliulu de ministri că se'lu póta impedecá. Tóte în lume trebuie se-si faca cursulu lor, sementi'a trebuie se aduca fructele sale. Pe cari nu-i poté capacítá bunele consilie și esperiintiele trecutulu trebuie se-si capateze rezultatele.

Adeveratu, că de pe banc'a Kossuthianiloru s'a auditu strigarea: „Nu ne tememu de resultatu“. Déca Maghiarii nu au cauza de a se teme, ei, cari au atátu de multu, ce ar' poté se pérda, cu atátu mai puçinu se voru teme de resultatu celelalte nationalitati, cari acusi nu voru mai avé nimicu ce se mai pérda.

Cronic'a evenimentelor politice.

Nu puçina surprindere a produsu între Nemtii din Austria aceea că patent'a imperatésca prin care se disolvéza Reichsrathulu (camera deputatiloru) ordona în mediata pregatire și executare a noveloru alegeri. Dupa lege alegerile trebuie se fia dér' seversite în cursu de 6 septemani pèna pe la începutulu lunei lui Iulie. Nemtii sperau că li se va lasá mai multu timpu pentru pregatirile la alegeri că se se póta reculege și reorganisa, căci în timpulu dîn urma erau divisati în prea multe fractiuni. Guvernulu inse se vede că nu doresce întarirea opozitiunei germane, căci a pusu terminulu celu mai scurtu pentru alegeri, cari peste vreo 2 septemani trebuie se si încépa. Nemtii austriaci cari tóte le descarca în capulu comitelui Andrásy sustieniu că totu elu a provocatu si acést'a. În adeveru că oficiosii lui au trambiatu prin foile berlinese că este necessariu a se face alegerile câtu mai iute, căci pèna nu se voru terminá aceste trupele austriace nu voru poté intrá în Novibazar, căci acést'a ar' maná pré multa apa pe mór'a opozitiunei. Trebuie dér' că guvernulu se se asigure mai antaiu de o majoritate în Reichsrathulu viitoriu înainte de ar' pune ostirile a dou'a óra în miscare.

Dela resultatulu alegeriloru pentru Reichsrath va depinde multu și resolvirea cestiunei impacarei cu Cehii. Acuma se adeverece, că Dr. Rieger a avutu o convorbire cu comitele Andrásy. I se scrie adecá lui „Pester Lloyd“ dela Prag'a, că Dr. Rieger s'ar' fi exprimat câtra unu unguru, care l'a cercetat, că inca totu mai are mare antipathia în contra intrarei în Reichsrath. „Candu amu vorbitu mai deunadi cu comitele Andrásy despre acést'a — se fi disu Rieger — me apostrofá ministrulu cu cuvintele: „Nu întielegu antipathia D-tale de a intrá în Reichsrath“ dér' eu 'i respunseiu „déca unui austriacu nu-i intra în în capu asia cevasi întielegu; déca inse d-ta, unu unguru, nu întielegi acést'a, ast'a earasi nu-o întielegu eu.“ Rieger se 'si fi mai exprimat mirarea totu în convorbirea acést'a, că maghiarii voiescu cu totadinsulu se dé impacarei ceho-germane unu caracteru antimaghiaru, căci Cehii nu ar' avé nici cea mai mica aplecare spre a intrá în lupta cu Ungurii. Interessanta este o descoperire ce o facú Rieger cu acést'a ocaziune. Elu s'a jeluitu adeca asupra portarei de mai înainte a Maghiariloru, cari s'au amestecat în afacerile boeme si a disu, că pactulu ce 'lu stabiliserá Cehii cu Hohenwart a fostu impartasitu si comitelui Andrásy, pe atunci ministru-presedinte alu Ungariei și acést'a a declarat, că n'are nimicu în contra pactulu, mai tardiu a facutu unele propozitiuni modificátore la câteva puncte, pe care Cehii le-au primitu. De odata inse comitele Andrásy a pasitu contra Cehiloru, spre surprinderea acestora, si ministrii unguresci au luat parte la consiliulu celu mare, care a decisu asupra sórtei Boemiei, fara a se gandii, că poté se se amestece odata si ministrii austriaci în afacerile Ungariei. Dér', se fi adausu Rieger, Cehii n'au de gandu asi res-buná, nici nu voiescu se provóce pe unguri, nici nu se gandescu la aceea de a asupri pe Germanii din Boemia.

Tóte aceste dovedescu numai, că amu avutu dreptu candu am disu că comitele Andrásy insu doresce se se apropie de Cehi si se paraliseze asia înainte efectele rele ce le poté avé eventual'a im-

pacare ceho-germana cu privire la Unguri. Dér' si în interessulu Cehiloru este de a paralisá opozitiunea unguriloru pentru viitoriu. O apropiare sincera între Cehi și Unguri este inse dupa a nós-tra parere cu nepotintia, deórece Cehii sunt si remanu pré mari slavi și Ungaria cuprinde în sine prea multi slovaci și serbi. Déca nu ar' fi acést'a, aliantia între Cehi și Unguri s'ar poté iute realisá. —

În Romania'a alegerile pentru Camerele de revisuire sunt mai de totu terminate. La alegerile pentru adunarea deputatiloru partid'a nationala liberala a dobênditu o mare majoritate. În colegiulu I de senatori au esitu între 28 alesi 17 opozitiunali, ceea ce a produsu mare multiamire în taber'a contrariloru guvernulu. „Romanulu“ inse sustiene că si siguru, că în colegiulu alu II-lea majoritatea va fi totu a liberaliloru astfelu, că acesti'a voru avé în totalu o majoritate de vreo 10 senatori.

Estragemu dintr'o corespondintia a „Familiei“ dela Budapesta, urmátóriele sire: „În 16 Maiu s'a votatu în desbatere speciala în camera deputatiloru celu dîn urma § alu legii silvanale, menita de a scuti padurile din Ungaria de pustiire. Se o caracterisamu? Este lucru fórte usioru acesta. Compilatiuni din legile altoru staturi, cari compilatiuni asiá dupa cumu sunt tóte legile nós-tre. La noi în Ungaria conceptulu proprietatii de paduri nu este atátu de absolutu, pe câtu ilu presupune legea dîn cestiune. Frundisiulu uscatu, smeur'a, fragile și buretii afatori în paduri, dupa conceptulu locuitoriloru din Ungaria și Transilvania s'au privitu de „res nullius“, și poté se le foloséca ori care locuitoriu din comun'a respectiva, în alu carui tîenutu se afla padurile. Acestu conceptu isi are îndreptatirea s'a în usulu de pên'acuma. Prin legea presinta se casséza usulu vechiu si se impunu acelora, cari voru mai culege frundie uscate, fragi, bureti etc. pedepse considerabile, îndatorindu-i a despagubi stante pede si pe proprietariu. Asiá dér' prin legea presinta pe de o parte se creéza nóue venituri pentru proprietarii de paduri, éra de alta parte se scurtéza drepturi esercitate de sute de ani dîn partea poporulu si anume de câtra cei mai seraci. Nu este îndoiéla, că acésta lege menita a aperá padurile de ruina, se amesteca în dreptulu privatu: noi suntemu de parere, că chiamarea unei legi nu este de a creá drepturi pentru o clasa si a scurtá drepturile altei clase de cetatieni, ci de a regulá relatiuni de dreptu deja esistente.

Este lucru invederatu, că numita lege poté fi fórte buna pentru Francia, Germania, déra fórte rea pentru noi, fiindu că ori-ce lege nu este de sine statátore, ci forméza numai o parte a unei sisteme. Este adeveratu, că cultur'a silvanale în alte state este fórta bine regulata prin legi, dér' si drepturile acelora, cari nu suntu proprietari de paduri, sunt regulate în forma de servituti si numai aceia sunt priviti de furi, cari n'au servitute în padure. Dupa legea presinta inse fiacare este tratatu de furu, indata-ce va culege bureti din padurea altuia, fara deosebire la acea împregiurare déca pèna acumu a fostu îndreptatitu séu ba? Cu unu cuventu, dupa parerea tuturoru pricepetiloru de lucru, legea este fórte stricta în privint'a pedepseloru si a despagubiriloru. Cumu vine acést'a? Lucru simplu. Dlu ministru br. Kemény a voitu se creeze pentru proprietarii din Transilvania venituri nóua va se dica neîncungiuraverulu interesu partialu de soiungurescu. Noi inse suntemu de parere, că nici buretii, nici minatarcile din padure nu voru salvá pe proprietarii Transilvaniei de ruina.“

Discursulu

Es. Sale Metropolitului *Mironu Romanu*

(tînutu in cas'a Magnatiloru la 13 Maiu 1879.)

Escentia T'a d-le presiedinte! Mariti Magnati!

E cunoscutu, cã inainte de vreo 3 luni, pre candu proiectulu de lege, ce este la ordinea dilei, s'a fostu publicatu astfelu cumu erã redactatu atunci, prin diuare, intre tôte nationalitatile nemaghiare din patria, romanii mai cu sêma au manifestatu ingrijiri seriöse cu privire la intentiunea si la modalitatile esecutarei acestui proiectu de lege. Se scie mai departe si aceea: cã ingrijirile acele s'au nascutu din aceea parere, cã proiectulu de lege, fara de a luã in considerare recerintile pedagogice si alte pedeci practice, intentiunea a introduce pe terenulu instructiunei astfelu de orenduieli generale si inca fara nici o trebuintã simtibila, cari de-o parte ar' lovî in autonomi'a bisericeii, ear' de alta parte ar' pune pedeci acelei culturi generale a cetatianiloru nemaghiari, pe care o receru trebuintile lor reale si cari sunt fôrte apte a motivã acea pretensiune a opiniunei publice maghiare, ce se manifesta in modu atãtu de viu, cã adeca locuitorii patriei de nationalitate nemaghiara se fia contopiti in elementulu maghiaru chiaru si cu intrebuintiarea de mediulöce de ale silei.

Nu se pöte negã, cã proiectulu de lege originalu intiesu astfelu a perdutu mai tardiu fôrte multu din acutulu seu caracteru prin declaratiunile facute in motivarea Escentiei sale ministrului de culte si instructiune publica, precumu si prin formularea mai noua a textului primitu de camer'a deputatiloru, cu tôte cã acést'a din urma formulare in cãtu privesce restrictiunile ce se facu confessiuniloru nemaghiariloru, intreze ici si colo proiectulu de lege originalu alu ministrului. De alta parte inse nici aceea nu se pöte negã, cã si dupa moderarile ce s'au facutu in textulu proiectului de lege, care s'a prezentatu acuma casei magnatiloru, inca totu se mai afla multe asemeni dispositiuni, cari potu numai se nutrësca ingrijirile nationalitatiloru nemaghiare.

Fiindu eu si asia unulu din aceia, cari mai deunadi au indrasnitu a pasi intre marginele loialitatii cu ingrijirile loru cautate de acestu proiectu, contra lui, 'mi tînu de o datoria patriotica de a luã parte la desbaterea generala asupra memoratului proiectu de lege; inainte de tôte inse trebuie se protestezu in contra ori-carei insinuatiuni sêu a ori-carui prepusu, ce am intimpinatu, cu dorere o spunu, din partea pressei maghiare, cã si candu adeca toti aceia, cari cutéza a redicã vocea in contra instructiunei limbii maghiare asia cumu o cere proiectulu de lege, ar' face acést'a din antipathia cãtra limb'a maghiara, sêu tocmai pentru aceea, cã, dupa cumu se dice, ar' fi lipsiti de sentiemintele patriotice si cã ar' tienti la nescari scopuri, ce trecu peste marginele statului unguurescu.

Nu me demitu a resfrange cu ocaziunea acést'a prepusurile atatu de nefundate si totodata ofensatörie, pentru-cã le tînu simplamente de productulu alu unei iritaciuni, de care se lasa a fi rapiti nu atatu adeveratii maghiari de viti'a curata, cãtu mai vertosu acea parte a maghiariloru mai noua, care conduce press'a, ori-de câte ori vedu, cã altii nu sunt aplecati a urmã esemplului loru, adeca a o rupe cu originea loru si cu legaturile ce-i lega de nationalitatea loru si se se alature la acea nationalitate, careia ia fostu reservatu primulu rolü in vieati'a de statu.

In ceea ce privesce cu deosebire modest'a mea persöna eu in contra tuturor insinuatiuniloru possibile me potu provocã fara nici o temere la toti aceia, cari 'mi cunosc activitatea mea, desi modesta, ce amu desvoltat'o in period'a cea mai noua a vietiei nöstre constitutiunale si pe aceea, ce am dovedit'o in vieati'a publica in anii de mai inainte si fiacare momentu alu activitatii mele a fostu indreptatu spre aceea, cã se fia asigurata unitatea, integritatea si constitutiunea statului unguurescu si cã un'a din conditiunile principale ale pacii interiöre si ale binelui comunu; concordia fratiësca intre cetatiani de diferite limbi si confessiuni pe bas'a ecuitatii se fia sustienuta, respective restabilita.

Déca dér' eu nu primescu proiectulu de lege, asia cumu e redactatu acuma, pentru cã tînu, cã nu e folositoriu, nu e cu scopu, si nu e la tîmpu, — cu acést'a imi respicu numai convictiunea ce-o nutrescu in peptulu meu patrioticu si acést'a nu pöte schimbã nimicu acele sentieminte sincere si amicabile ale mele insoçite de profunda stima, cari le-amu pastratu intotdeauna pentru limb'a maghiara, pentru nationalitatea maghiara si pentru statulu maghiaru.

Precumu amu atinsu încãtuva mai inainte eu am datu espressionu ingrijiriloru mele cu privire la acestu proiectu de lege cu alta ocaziune si in deosebi intr'o representatiune prea umilita, facuta in numele bisericeii romane gr. or. la loculu prea inaltu. Pornindu din punctulu de vedere alu acelu prea plccate representatiuni, sustienu si acuma argumentele aduse intr'ins'a façia de proiectulu de lege modificatu, si pentru cã se nu ostenescu cu argumentari mai lungi pretiuit'a atentiune a maritei case magnatiloru, 'mi i-au voi'a se cetescu argumentele ce le contine acea representatiune; sciu cei dreptu, cã in generalu este cunoscutu cuprinsulu representatiunei, cãci s'a tramisu si la marit'a casa a magnatiloru; dupa ce inse ea imi intregesce

cuventarea, voi fi asia de liberu a ceti unele puncte sngurate dintr'ins'a. (Cetesce.)

Din argumentele aduse in acést'a prea umilita representatiune, cade de sine cu privire la redactarea mai nöua a proiectului de lege acela, care vorbesce despre destituirea eventuala a invetiatoriloru confessionali; din contra sunt silitu a observã in interessulu autonomiei bisericesci, totu cu privire la redactiunea cea noua a proiectului, cã prin acestu proiectu de lege mai nou se restringe in multe fôrte dreptulu de dispositiune, celu au dupa lege autoritatile scolare ale bisericeiloru autonöme, ear' cu deosebire nu tînu in genere de compatibilu cu vèdi'a autoritatiloru superiöre bisericesci, cã dela subscrierea inspectoriloru scolari se se faca dependinta valörea diplomelor ce voru fi a se dá candidatiloru de invetiatori.

In totu casulu asemeni restrictiuni sunt dovedi de puçina incredere in autoritatile superiöre bisericesci, se pöta, cã de aceea, pentru cã cãtiva dintre ei si-au ridicatu vocea in contra proiectului de lege, ceea ce inse nu e de ajunsu, cã cineva se puna la indoiëla omagialulu respectu, celu au autoritatile bisericesci cãtra legile sanctionate, de altmintrea dreptulu de controla alu ministrului de instructiune publica si alu organelor sale façia cu scölele confessionale remane nealteratu si, déca in contra tuturor asteptariloru örecare biserica nu s'ar' conformã dispositiuniloru legeri, ministrulu are destula ocaziune de a aflã acést'a prin organele sale si déca este trebuintã pöte indeplini lipsele si prin modalitatea luare mesuriloru celoru mai severe; dér' nu-o tînu nici de cuvintiosu, nici de necessariu, cã prin mesuri preventive se lovësca in vèdi'a autoritatiloru superiöre bisericesci.

Cu privire la necesitatea de a cunösce limb'a maghiara nu potu se retacu acea observare, cã poporul de rëndu nemaghiaru din patria, adeca class'a agriculturiloru, care face 70—80% din poporatiunea intréga, afara de limb'a s'a materna, pöte se aiba lipsa numai in acele tîneturi de cunoscinti'a limbii maghiare, seu a altei limbe din patria, unde traiesce amestecatu cu maghiari sêu popöre de alte limbi si vine mai desu in atingere cu ele; de altcumu inse atãtu in atingerile loru private, cãtu si in cele oficiale le este si in sensulu legeri de nationalitate prea de ajunsu cunoscinti'a limbii loru proprie materne.

In casulu de mai inainte isi pöte usioru ajutã poporatiunea de limbi diferite si fara cã se fia de lipsa a se aduce o lege, cãci invètia in scöla vietiei limb'a ce-i este mai necessaria, prin ce diforinti'a de limbi se complanèza de sine; spre acestu scopu nu este dér' de lipsa generalisarea limbii maghiare; pentru aceea inse, cari voiescu se inainteze mai multu in cultura, decãtu se estinde instructiunea din scölele elementare poporale, acolo sunt scölele poporale superiöre, scölele cetatianesci, industriale, comerciale si reale, acolo si gimnasiile, la cari se propune deja conformu legeri limb'a maghiara fundamentalu; asia dér' argumentulu invocatu de atatea ori, cã fara de cunoscinti'a limbii maghiare nu se pöte cineva ferici in vieati'a publica, nu servesce nicidecumu spre aperia proiectului de lege dela ordinea dilei.

Déca cu tôte aceste voimu se se instrueze limb'a maghiara in scölele elementare nu din necesitate, ci numai cã de lucsu asia, cã scolarii se si-o pöta insusi, acést'a numai cu delaturareã celorlalte obiecte de invetiamentu prescise s'ar' poté, nu dicu ajunge, ei numai incercã, cari incerari inse pe langa tóta bunavointi'a voru remané fara rezultatu acolo, unde scolarii n'au ocaziune a se exercitã afara de scöla in limb'a maghiara.

Ceea ce preste totu se pöte ajunge in interessulu limbii maghiare in scölele elementare poporale, este numai si numai invetiarea de a scrie, a ceti si de a face exercitiile necesari pentru bun'a pronuntiare a limbii; acést'a inse in mare parte se intempla si in scölele confessionale si unde inca nu se invètia, se pöte ajunge acést'a si fara unu proiectu de lege anumitu; si cãtu se atinge de biserica mea ve potu asigurã, cã se va si invetiã, de se pöte inca si in proportiune mai mare, a cere inse unu lucru care nicidecumu nu se pöte esecutã, credu, cã nu se pöte uni cu demnitatea legeri.

Lips'a cea mai ardiëtöre a poporului nostru seracu si remasu inderetu nu e nicidecumu limb'a maghiara; guvernulu si corpurile legiuitörie se staruiesca intracolo, cã greutatile publice apesatörie se se micisoreze, cã poporul se se pöta cultivã in limb'a s'a propria, de o camdata celu puçinu pëna intratata, in cãtu se 'si pöta precepe interesele proprie si se pöta aperã in contra influentiei acelei clase de poporu, care ilu ruinèza in totu chipulu. Déca se va intemplã acést'a, va mai veni si rëndulu la aceea, ca se 'si indrepteze atentiunea asupra invetiarei limbii maghiare, dér' pëna atunci se nu facemu sörtea poporului si mai nesupportabila prin astfelu de experimente.

In fine relativu la cuvintele Esc. Sale d. ministru alu de culte si instructiune publica, cã: „este in interessulu unoru domni cã se agiteze“, observu, cã se pöte, cã Esc. S'a d. ministru se le fi disu si cu privire la persöna mea, pentru ca si in altu locu i-a placutu se dica acést'a; intru aceea inse eu respingu hotaritu ori-ce insinuatiuni de aceste

vina ele ori dela cine, privësca ele sêu persöna mea, pe cei ce tînu de mine, cu cunoscintiã curata si provacã me din nou la trecutulu meu.

Nu primescu proiectulu de lege, dér' imi ieau indonël'a a propune urmatorulu „proiectu de conclusu“: (Cetesce) „Proiectu de conclusu. — Cas'a magnatiloru neseminu pentru acuma necesitatea unui asemenea proiectu de lege trece preste elu la ordinea dilei.“

Revista sinodala.

Sibiu 1 Maiu st. v.

(Urmare.)

Va dice cineva, cã cumu au traitu la o pëna acuma aceste doue institute, adeca teologi'a pedagogi'a, pentru ce se nu pöta trai si de incolu. Dér' pëna acum'a pedagogi'a nöstra num'a vegetatu din farmiturile ce au caditu de mas'a cea bogata a teologiei. Voimu noi pedagogi' adeverati, atunci trebuie se le damu si crescere ca forma principiiloru pedagogiei moderne, cari se sèza numai pe sciintia, nu si pe credintia. La lipsescu mediulöcele de invetiamentu cu deseveris scöla practica cã in palma, de gimnastica nici unu. Apoi déca sta lucrulu atãtu de reu, chiaru du marturisirea sincera si leala a comisiunei generale, atunci e fôrte tristu, cã ne-a intrecutu de ces'a sufragana a Aradului, care are pedagogia directiune deosebita, pe candu archidieces a ar' trebuitu se fia de modelu in tóta privinti'a celorlalte diecese. Organele nöstre administrative trebuie se se intereseze mai multu pentru institutu unde cresc invetiatorii nostri, cãci ori-ce neglijentia pe terenulu acest'a potemu se-o platimu fôr scumpu.

In siedinti'a a IV deputatulu si prof. gimn. Ioanu Popea facu doue propuneri importante, una cã cultulu bisericescu se se reformeze si se se scurteze liturgi'a, pentru cã se se pöta tîné cuventu (predici) celu puçinu odata intr'o luna; a doua cã se se reformeze invetiamentulu religiunei in scölele elementare si gimnasiale, se se escrie primii pentru cartile didactice din raionulu invetiamentulu amintitu. — Cea d'antaia propunere se transpuse la comisiunea bisericesca, care la rëndulu seu se pronuntia in modulu urmatoriu: Propunerea deputatului I. Popea, care privesce scurtaarea servitiului bisericescu, tînera de cuventu celu puçinu odata intr'o luna, se transpuse in presidiu la sinodulu episcopescu spre a insistã a colo pentru deslegarea ei amesuratu spiritului recerintiloru timpului si a impartasi acestui sinod rezultatulu in sesiunea viitöre. A doua propunere s'a predatu comisiunei pentru propuneri, care recomanda a se luã deocamdata dela ordinea dilei Sinodulu decide: Obiectulu din cestiune se transpune consistoriului spre alu studiã si a veni cu o propunere in meritu la cea mai de apröpe sesiune a sinodului.

Eata doue cestiuni cardinale deslegate, sêu ma bine delaturate intr'unu modu fôrte usioru. Aici am de a observã, cã la propunerea d'antaia presidiulu indata a declarat, cã astfelu de cestiuni rituale sunt rezervate dupa statutulu organicu numu sinodului episcopescu, care formèza forulu supremu interpretatoriu si decisivu alu tuturor cestiuniloru dogmatice, rituale, simbolice, sacramentale. In acést'a corporatiune participa numai episcopii si metropolitulu, cu tôte cã nu tractèza nuvai despre obiecte bisericesci spirituale, dogmatice si simbolice, ci tractèza si despre institutele de teologia si pedagogia spre inaintarea scopului loru si a sciintiloru predande in ele, apoi are a se consultã, cã ce calificatiune se recere dela cei ce se pregatescu spre trépt'a preotiësca si invetiatorësca, in fine se impune episcopiloru a priveghia asupra autonomiei bisericesci si a-o aperã.

Dér' prin constituirea sinodului episcopescu in modulu acest'a s'a alteratu si principiulu acela democraticu, cã in tôte corporatiunile se fia representatu clerulu cu o tertialitate si mirenii cu doue tertialitati. Chiaru in congressulu nationalu ar' trebuitu se fia si doi vicepresiedinti mirenii, asemenea in sinödele eparchiale si in consistorii pe langa Mitropolitulu si Episcopii ar' trebui se fia câte doi vicepresiedinti mirenii. Acést'a se pöte dice si despre sinödele protopopesci si parohiale. Congressulu dupa positiunea s'a si atributiunile sale ar' fi chiamatu a decide tôte obiectele, chiaru si cele cari astadi sunt rezervate numai episcopatului. ...

In siedinti'a V-a s'au seversitu doue acte insemnate. S'a intemeiëtü din banii, cari au incursu dela preotimea archidiecesana si pe cari i-a administratu Metropolitulu singuru, o fundatiune in

sum'a de 10,000 florini. Acést'a fundatiune va purtá numele de fundatiune Rudolfiana dupa numele A. I. S. principelui mostenitoriu. Sinodulu a decisu, cá se se faca unu actu formalu despre acést'a fundatiune si se se precizeze scopulu ei. Alu doilea actu a fostu alegerea a doi professoru la seminarulu teologicu-pedagogicu Andreianu. Inca in tómn'a trecute se publicasera dóue concurse, unulu pentru unu professoru la sectiunea teologica, altulu pentru unu postu la sectiunea pedagogica. La aceste doué posturi concurara 6 candidati, intre cari 5 teologi si unu professoru gimnasialu cu praca indelungata. La alegere au reesitu doi dintre teologi, alégându-se si pentru postulu de pedagogia unu teologu. Acestu faptu inca dovedesce, cátu de puçinu se ieau in consideratiune interesele adeverate ale instructiunii pedagogice. — Dupa 10 ani de constitutiune acum'a mai antaiu si-a exercitatu sinodulu archidiecesanu dreptulu seu de alegere, caci péna aci a indeplinitu posturile de profesor numai consistoriulu, dara si acum'a in realitate a alesu totu consistoriulu, pentru cá elu a datu contingentulu celu mai mare de deputati, cáci n'a remasu nici unu membru alu consistoriului nealesu.

In un'a din siedintiele sinodulu se alesese o comisiune de 7 insi, cá se lucreze unu memorandu la diet'a din Pest'a in contr'a proiectului de lege pentru introducerea limbei maghiare, cá studiu obligatoriu in scólele poporale. Dér' acelu memorandu n'a vediatu faci'a dietei, elu s'a nascutu mortu si a remasu proiectu; sinodulu n'a avutu vreme se 'lu desbata, cáci erá graba de a fi prezentatu . . . si asia, pentru cá „grab'a se nu strice tréb'a“ s'a incalditu iute de nou cunoscuta representatiune deputatiunea bisericea gr. or. si s'a tramisu in loculu acelu memorandu, care erá scrisu in termini multu mai energici, la dieta. Parintii sinodulu au uitatu, cá ei, cá Ardeleni mergendu cu representatiunea si la diet'a din Pest'a se punu in contrastu cu atitudinea politica observata péna acuma de cátra Romanii transilvani si acceptéza acuma de cátra Romanii transilvani si acceptéza politic'a activitatii. Adeveralu, cá parintii sinodulu nu potu se nu recunósca pe mam'a lor, diet'a din Pest'a, cá numai pe bas'a legiei dietale pestane s'a organisatu bisericea gr. or., de aceea altele sunt postulatele si dorintiele bisericea si altele ale natiunii. Cu tóte aceste sinodulu ar' fi potutu se tiena mai multu contu de dorintiele si postulatele generale nationale si i-ar' fi fostu fórte lesne a evita carambolagiulu cu atitudinea politica a Romaniloru transilvani. Cu asta modalitate, déca adeca bisericea si organele ei mai inalte voru merge o cale opusa curentului politicea nationale adeveralu, cu anevoie mai póte fi vorba de recastigarea drepturilor politice-nationale. Capetenile nóstre bisericesci n'ar' trebui se uite inse, cá nici drepturile bisericea nu sunt sigure fara do drepturi politice nationale, cáci, intrebu acuma, pe ori-ce omu nepreocupatu, cá dupa introducerea legiei celei nóue, ce 'mi mai folosese autonom'a bisericesca, déca toti invetiatorii si tóte scolile sunt date pe manile inspectoriloru scolari unguresci?

Dupa aceste trecemu la reportulu senatulu scolariu, cá se vedemu, ce icóna ne da despre scólele nóstre confessionale din Archidiecesa.

(Va urmá.)

Lugosiu, 19 Maiu 1879.

(Recunoscinti'a Romaniloru faci'a de ténut'a nationale si patriotica a Episcopulu gr.-cat. romanu din Lugosiu.)

Inteligenti'a romana din locu a datu semne de viétia; a doveditu, cá inca traiesce si-si cunósce chiamarea ce-o are faci'a de caus'a nationale, cá voiesce se fia solidaria la ocasiuni de interessu comunu romanescu. — Acésta inteligentia, care cu atentiune a urmaritu pasii facuti de Capii bisericeiloru romanesci in interessulu limbei, a scóleloru si bisericea nóstre, — cunoscéndu din diariu lupt'a solidaria ce o au portatu Archierei romani mai in urma in cas'a Magnatiloru in contra proiectului de lege pentru introducerea limbei maghiare in scólele poporale confessionale, — cu o resolutiune démna de dens'a otari a dá espressiune solemna nu numai contielegerei cu pasii facuti de acei archierei romani, ci si sentiului de recunoscinti'a si aderintia faci'a de ilustr'a persóna a unuia dintre acei archierei, a Preasantitulu Episcopu gr.-cat. romanu din acestu orasiu Dr. V i c t o r u M i h á l y i.

Aceast'a otarire romanésca au si dus'o in depunere Romanii dela Lugosiu. Intielegédu, cá acelu prea iubit Episcopu se va întórce acasa in 15 l. c. iestrá spontanu in frunte cu Il. D. Prepositu capi-

ulare Stefanu Moldovanu, cu 15 trasuri intru in-tempinarea Episcopulu la hotarele orasiului. — Dupa câteva óre cátra séra aparú trasur'a cu Episcopulu, care la rogarea deputatiunii oprindu-se primi bineventarea celor adunati, prin graiulu numitului d. prepositu, care a datu espressiune sentiului de recunoscinti'a si aderintia a inteligentiei, a clerulu si poporulu diecesei Lugosiului. Illustritatea S'a Episcopulu multiami cordialu pentru primirea neasteptata declarandu spre mangaierea, cá a facutu numai aceea ce-i dictase datorintia si responsabilitatea, ce o are cá Archiereu romanu. — Dupa acestu respunsu primitu cu aclamari frenetice de „Se traiesca, — deputatiunea se puse in miscare petrecédu pe Episcopu la resiedinti'a s'a. Frumosu a fostu a vedé flórea inteligentiei, si a cetatianiloru romani la acestu actu romanescu, — Frumosu a vedé, dupa unu tempu asia indelungatu earasi impreunata in cugete si sentiri inteligenti'a, poporulu, si preotimea de ambe confesiunile in caus'a aceast'a nationale. De multu nu a vediatu Lugosiulu asia manifestare sencera a sentimentelor sale romanesci cá si cea din intrebare. La intrarea in orasiu a Illustritatei Sale Dlui Episcopu sunetele clopotelor dela ambele biserici gr. cat. si gr. or. dóra dupa 25 de ani anuntiaru Romaniloru dé nou, cá in causa comuna nationale diferentiele religionarie trebue se incete.

Sosindu Domnulu Episcopu la resiedinti'a s'a, unde lu astepta-se o multime de inteligenti si de cetatiani, binevoí a primi in sal'a resiedintiei sale iluminate ovatiunile Romaniloru adunati, — cari prin graiulu Dlui Advocatu T i t u H a t i e g u se manifestara in urmatóri'a cuventare:

Ilustrissime Domnule! In legile fundamentale ale statulu nostru amu vediatu péna acuma pastrate dóue principii: principiulu egalei indreptari a nationalitatiloru séu a limbei si autonomia in causele bisericesci si scolare. Proiectulu de lege desbatutu acuma in legislatiunea tierii, adeca proiectulu despre introducerea obligatóri'a a limbei maghiare in scólele poporale, vatama adencu principiile memorate. Noi, cari suntemu patrioti adeverali, dér' ne iubimu si limb'a si nationalitatea nóstra, mai pre susu de tóte sentimu adencu nedreptatea, ce ni se face prin proiectulu memoratu. Deci amu urmatu cu tóta grija pasii, cari i-au facutu prelatii nostri bisericesci pentru delaturarea nedreptatii ce se intentionéza a ni se face prin memoratulul proiectu de lege Amu urmatu pasii ce i-ai facutu Illustritatea T'a cu ceilalti prelati ai nostri inaintea Tronulu Maiestatii Sale, espuéndu cu tóta loialitatea grija nóstra si umilit'a nóstra rugare pentru delaturarea neindreptatirii ce ni s'ar' face prin acestu proiectu de lege. Si candu Illustritatea T'a cu ceilalti prelati ai nostri, cá membrii ai casei magnatiloru ai vorbitu si ai votatu in contra proiectulu acestu, nu ai facutu alta, decátu ai datu espressiune viua simtiemintelor si convingerei nóstre a tuturor. Nici, cá poteamu noi asteptá altuceva dela Illustritatea T'a, cá dela unu adeveralu patriotu, cá dela unu adeveralu pastoriu sufletescu si cá dela unu conducétoriu alu nostru. Pentru aceste tóte primesce adenc'a nóstra multiamita. Totu cu acést'a ocasiune. 'Ti aducemu la cunoscinti'a, cumcá suntemu determinati, cumu se cuvine barbatiloru conscii de demnitatea lor, a luptá cu mediulóccele ce nile permite legea pentru delaturarea reuluisi a nedreptatii ce ni s'ar' face, devenindu acestu proiectu adeverala lege. Te rogamu déra, cá si in acést'a lupta eventuala a nóstra se nefii conducétoriu. — Multiamindu-Ti inca odata pentru cele ce ai facutu si dorindu-Ti pre venitoriu deplina senetate Ti uramu cu totii se traiesci!

Toti de faci'a au datu espressiune Consentimentulu la cele esprimate de vorbitoriulu Hatiegu prin strigari repetite de „Se traiesca“, — care inse nu avura capetu atunci, candu Illustrulu D. Episcopu cu cunoscut'a-i afabilitate dedú acestu respunsu romanescu si Archierescu:

Spectate Domnule Advocatu! Stimati Domni! Nu am cuvinte potrivite spre a talcui surprinderea ce mi-ati facutu prin aceasta primire cordiala cu ocasiunea reintórcerei mele din capital'a tierii, dela pertractarea in cas'a Magnatiloru a proiectulu de lege despre invetiarea limbei maghiare in scólele poporale.

Déca in caus'a acést'a fórte importanta am' crediutu a fi de lipsa a me folosi de dreptulu ce mi-se cuvine cá unui membru alu inaltei case a Magnatiloru, cá se punu unu cuventu in interessulu bisericea greco-catolice romanesci, alu docentiloru si alu poporeniloru din dieces'a Lugosiului: am' facut'o acésta si in consciinti'a responsabilitatii care pentru dicisiunile acelei inalte case legislative apésa pre fiacare membru alu aceleia.

Deschilinita mangaiere simtiescu vedédu, cá nesuinti'a mea, de a-mi motiva votulu cu ocasiunea acelei desbateri, se intalnesce cu sentimentele inteligentiei si ale poporulu ro-

manescu si din acestu frumosu orasiu, si pentru ostenelele si sacrificiile facute 'mi-servesce de un'a respalata imbucurátoria convingerea, cá am' potutu vorbi si din adénculu animiei fiesce caruia dintre Domnia-Vóstra.

Ve este cunoscutu, Domniloru! cá in tíera constitutiunala legile se aducu cu maioritaea de voturi a membriloru alesi si chiamati in corpurile legislative; péna candu proiectulu de lege mai inainte atinsu erá numai proiectu, fiesce care membru alu legislativei potea se-lu combata ori se-lu apere dupa vederile sale, dupa ce inse legea deja votata, va trece prin sanctiune preainalta in putere de dreptu: nu suferé indoiéla, cá vomu fi siliti a-o esecutá uu numai dupa tenórea ei, ci si amesuratu instructiunii mai inalte, a careia emitere este prevediuta in insusi proiectulu de lege. In prim'a linea inse voru fi tocma Ordinariatele episcopesci, cá autoritati supreme preste scólele confessionale din diecese, insarcinate cu esact'a punere in vietia a acelei legi.

Decumva ar' fi scrisu in svaturile Providentiei cá dupa anumitu tempu se ni se ivésca ocasiune binevenita de a poté sterui pe cale legale pentru delaturarea acestei legi, dupa convingerea mea in modu semtitu atinge dreptulu parintiloru preste pruncii lor: sum convinsu cá Archierei romanesci nu voru intrelasá la loculu competentu a întreprinde pasii oportuni spre scutirea intereselor bisericeiloru sale, si spre aperarea causei importante a scóleloru elementarie confessionale

Intr'aceea, pre candu cu anim'a de Archiereu ve multiamescu pentru sentimentele ce le-ati aretatu cátra mine, rogu pre Domnedieu se ve aiba sub scutul seu, si se reverse binecuvantarile sale cele mai manóse preste Familiiele fiesce caruia si preste lucrurile maniloru lor.

Astfelu s'a finitu actulu celu d'antaiu alu manifestatiunii de aderintia a Romaniloru de aci faci'a de Archiereulu celu ce cunósce pusatiunea si datorintia s'a de Pastoriu si Conducatoriu alu poporulu lui incredintiatu. —

(Va urmá.)

Diu'a de 10 Maiu in Bucuresci.

De candu s'a suitu Domnitoriulu Carolu pe tronulu Romaniei nu s'a serbatu diu'a de 10 Maiu niciodata cu atáta entusiasmu, cá in anulu acést'a. Manifestatiunea de bucuria in capital'a tierii a avutu unu caracteru spontanu, ba potemu dice, in catuva demonstrativu, cá si candu Romanii ar' fi vrutu se arete lunei, cu acést'a ocasiune, cá legatur'a ce esista intre poporu si cas'a domnitória este cátu mai strinsa, si cá prin urmare Romanii se presenta, cá unu statu, ai caruia cetatiani sciu se apretiuésca marea valóre a independentiei tierii lor. Diu'a de 10 Maiu nu este numai diu'a aniversaria a suirei Domnitoriului pe tron, dér' totu deodata si aceea a proclamarei independentiei; de aceea Romanii au avutu indoita causa, de a dá aceste dile si prin semne esterióre lustrulu ce-i se cuvenea.

In reversatulu dioriloru 21 salve de tanu anuntia Bucuresciloru solemnitaea, pe care o descrie „Mon.“ asia: La órele 11 dim. erau asiediatu pe bulevardulu Universitatii studentii academici si studentii séu elevii tuturor scóleloru din capitala si tóte trupele garnisónei. Garda orasiénésca erá insirata de alungulu calei Victori'a. In giurulu statuei Mihaiu Vitézulu erau asiediatu toti oficierii, sergentii, caporalii si soldatii delegati din tóte corpurile armatei, alu caroru numeru se urca la cifr'a de 400.

Pe piati'a statuei era redicata o estrada splendidu ornata cu trofee, puscii, sabii, tunuri si drapele luate in resbelu si asiediate in modu artisticu in piramide. Intre drapele erau scrisu numele diferitelor localitati, unde armat'a romana a culesu laurii victoriei. Numele de Griviti'a, Plevn'a, Rahov'a, Smárdanu si altele, incongiurate de ghirlande de stejaru si de flori si drapele tricolore, se vedea in susulu piramidelor formate din puscii, tunuri de campu si de munte, luate chiaru din acele localitati. In cele patru coltiuri ale estradei, in josul, piramidelor se aflau patru drapele luate in campania, infipte in patru guri de tunu. Sub statu'a lui Mihaiu-Vitézulu, si in fati'a ei, in doué guri de tunu de calibru 9 erau asiediate 2 din drapelele cele mari luate la Plevn'a. Giurulu piatietei era ornatu cu piramide de diferite arme, piramide de ghiulele si de obuse, drapele tricolóre si ghirlande de stejaru. In spatele estradei pe o inaltime d'asupra statuei, pe doué piramide ornate cu sóre de sabii o banda tricolora, impodobita cu armele tierii, purtá inscriptiunea cu litere de flori „Armat'a recunoscatóre A. S. R. Domnitorulu Carol I. D'asupra acestoru doué piramide falfaiá drapele tricolore. Cá perspectiva de fondu d'asupra florariei o piramida

incongiurata de drapele, avându în vîrfu coróna Regala Domnesca cu initialele M.M. L.L. R.R. Domnului si Dómnei. În faci'a estradei, pe peronulu palatului Universitatiei, erau asediate doue gade de onóre, un'a din gard'a orasiensca si alta din I-iulu regimentu de linia cu drapele si muzice. Pe estrada erau asediate doue mese învelite în postavu rosu, una pentru oficiulu divin, éra pe cealalta se aflá spad'a de onóre asediata pe o perina de catifea rosia cusuta cu firu si împodobita cu panglice tricolore. Sergenti din tóte armele erau asediati în giurulu acestei mese. Pe estrada luase locu Mitropolitulu Primatu, incongiuratu de înaltulu cleru, în vestiminte sacerdotale, Dni ministri, înaltele corpuri, înaltii functionari ai Statului si toti oficerii din garnisóna, ce nu erau sub arme.

La orele 12 din di, A. S. R. Domnulu si A. S. Principele Leopold de Hohenzollern, calari, incongiurati de statul-majoru domnescu si de mai multi oficeri superiori ai armatei, au pornitu de la Palatu. În suit'a Mariei Sale se aflá si D. majoru comite de Froelich, atasiatu militar alu legatiunei Regale a Suediei si Norvegiei la Vien'a. Plecarea A. S. R. Domnului din Palatu a fostu anuciata capitalei cu 21 salve de baterii, calea Victoriei éra asemenea splendidu decorata, tóte ferestrele si balcónele pavoasate cu flori, covóre, sialuri si diferite ornamente, precum si strad'a era încarcata de lume. Atatu la ducerea cátu si la întórcerea Altetieilor Loru s'au aruncatu buchete, coróne de flori, si calduróse urari ale immensei multimi Le aclamau în trecere.

La intrarea bulevardului D. generalu de divisiune A. Cernatu incongiuratu de statulu sen majoru, a întempinat pe Mariele Loru, éra trupele au prezentatu arm'a, muzicele au cantatu imnulu si tóte scólele insiruite pe partea drépta si stanga a bulevardului împreuna cu multimea, ce era aglomerata acolo au salutatu cu viii si entusiaste urari pe Mariele Loru. Cari în faci'a estradei au descalicatu si fiindu întempinate de D-nii ministri au luat locu pe estrada.

Dupa seversirea Te-Deumului, oficiatu de cátra I. P. S. S. Metropolitulu primatu incongiuratu de înaltulu cleru, d. colonelu N. Dabija, ministru de resbelu a pronunsiatu urmatoriulu discursu :

„M a r i ' a T ' a ! „Istori'a tiei si a lupteloru, prin care armat'a romana a trecut, în timpii gloriosi ai stramosilor nostri, lasase în animele nóstre ale tutoloru mandri'a trecutului si speranti'a viitoriului. Candu Mari'a T'a ai facutu apelu la bratiulu si devotamentulu nostru, aceste simtieminte erau calitatile ce aduceamu la serviciulu tiei si Mari'a T'a, increderea ce ati pusu în noi chiaru dela începutu ne-a datu avéntulu, de care aveamu nevoie, cá armata tenera. Mari'a T'a ne-ati condusu în împregiurari grele si ati sciutu a face se se renasca în noi simtiementulu vechi gloriei, de care astadi ne gasimu mandri si suntemu recunoscetori Mariei Tale. Cá omagiu alu recunoscintei nóstre, cá semnu alu devotamentulu nostru deplinu, noi aci, reprezentati ai armatei din tóte trupele, fericiți a fi strinsi în giurulu Mariei Tale, rogamu se primiti acésta spada de onóre si s'o portati în aducerea a-minte a dilei de astadi si a lupteloru din campani'a trecuta. Acei, cari au luat parte la isbandele dela Griviti'a, Plevna, Rahova, Smardanu si altele, candu voru vedé acésta spada lucindu în manele Mariei Tale, voru simti acelu focu sacru ce pórtu cu sine victori'a si voru gasi noue ocasiuni spre a perpetuá între generatiunile viitóre numele Marelui Capitanu Carolu I, Domnulu Romanilor. Se traiesci Mari'a T'a ani multi pentru fericirea tiei! Se traiesca pré scump'a si pré iubit'a nóstra Dómna Elisabet'a Lips'a Mariei Sale Regale dela acésta solemnitate militara o simtím cu mare parere de reu, cáci M. S. R. Dómna a fostu, în timpulu suferintei nóstre din campania, o mama buna si milostiva pentru ostasii romani. Noi amu fi fostu pré fericiți, déca în persóna i-annu fi potutu areta simtiementele nóstre de devotamentu, de iubire si de recunoscintia.“

Dupa terminarea discursului tîenutu de d. ministru de resbelu, delegatii întregi armate d'impreuna cu comisiunea, avédu în capulu loru pe d. generalu de divisie A. Cernatu, au presintatu Mariei Sale Regale spad'a de onóre pusa pe perina si tîenuta de sergenti din tóte armele. A. S. R. Domnulu, luandu spad'a în mana, a pronunsiatu cu glas tare urmatoriile cuvinte :

„Primescu cu mandria acésta sabia cá unu semnu de dragoste a scumpei Mele armate, care, prin viteji'a ei, a reinviatu timpurile gloriose ale trecutului. O primescu cá o pretiósá amintire a acestei mari epoce prin care amu trecut impreuna, impartasindu grije si durere, periculu si sperantia, si din care amu esitu cu onóre. Déca ni se stringe anim'a gandindu la eroii cadiuti, nu vomu plange, cáci din mormentulu loru a înflorit independenti'a tiei. Se dé Dumnedieu cá spad'a acésta se remana unu lungu

siru de ani în somnu adéncu ; inse, déca ea va fi chiamata la lupta, atunci se stralucésca în capulu vitejiloru !

„Traiesca brav'a nóstra armata !

Aceste cuvinte ale Pré Inaltiatului nostru Domnu au fostu acoperite de strigatele entusiaste de ura ale multimii. Primariulu orasiului, precum si consiliulu judetiului Ilfov, au oferitu apoi A. S. R. Domnului, în numele orasiului si alu judetiului, fia-care cáte o frumoasa coróna de stejaru, avédu pe banderolele tricolore inscriptiunea : B u n u l u i n o s t r u S u v e r a n u . A . S . R . Domnulu a aretatu multiamirile sale acestoru autoritati, esprimandu totu-odata dlui primariu bucuri'a ce resimte de a vedé capital'a totu-d'anna în fruntea fapteloru celoru mari seversite în tiera.

Dupa acésta Mariile Loru coborádu-se dupa estrada au primitu deflarea în ordinea urmatóre : Scól'a militara, Universitatea si tóte scólele publice din capitala, Gard'a orasiensca, Delegatii tuturoru corpuriloru asediati pe divisi. Tóte trupele garnisónei. Tóte scolile care au deflatu avé drapelulu loru si în trecerea pe dinaintea A. S. R. Domnului iau oferitu cununi de flori.

La órele 5, toti oficerii, sergentii, caporalii si soldatii delegati ai tuturoru corpuriloru si serviciiloru armatei s'au intrunitu în curtea Palatului dela Cotroceni la banchetulu ce A. S. R. Domnulu oferitu cu acésta ocaziune. Peste 400 militari au luat parte la acestu prandiu. Curtea Palatului era împodobita cu trofee de arme împletite cu ghirlande de stejaru si ornata cu drapele tricolore. Mesele decorate cu flori si verdétiá erau asediate în giurulu bisericeii si la intrarea gradinei. La sférsitul prandiului A. S. R. Domnulu avédu în drépt'a pe augustulu seu frate a redicatu urmatorulu toastu :

Diu'a de 10 Maiu a fostu proclamata de tíera, cá serbare nationale ; astadi acésta di a devenitu si mai scumpa animei Mele prin dragostea si increderea ce 'Mi a aratatu armat'a. Voiu pastrá frumós'a spada daruita de oficeri, suboficeri si soldati, cá celu mai scumpu odoru. Redicu acestu paharu în sanetatea bravei armate, care d'apurarea v'a remané paz'a iubitei nóstre patrii.

Se traiesca ostasii romani !

La acestu toastu acoperitu de viele urale ale oficiariloru si soldatiloru, D. ministru de resbelu a respunsu prin strigate de : Se traiesca A. S. R. Domnulu, Se traiesca A. S. R. Dómna ! Urale prelungite au urmatu cuvinteloru D-lui ministru de resbelu. În totu timpulu prandiului A. S. R. Dómna, care nefiindu pe deplinu insenatosita nu putuse asistá la ceremoni'a de diminétiá, a privitu la banchetu de pe peronulu Palatului, incongiurata de dómnele curtiei sale. La órele 6 1/2, toti delegatii corpuriloru au deflatu pe aleea parcului dinaintea A. S. R. Dómnei, care trecuse cu curtea S'a pe balconulu ce are vederea pe acésta aleea. Delegatiile armatei au aclamatu în modulu celu mai caldurosu pe A. S. R. Dómna salutandu în Alti'ti'a S'a Regala mum'a ranitiloru, care în totu timpulu campaniei a fostu neobosita în alinarea suferintiloru si îngrijirea familiiloru loru. Dupa defilare au jucat diferite dantiuri nationale în presentia Mariiloru Loru, cari 'i priveau cu o deosebítá placere. La 8 óre, delegatii, grade inferióre avédu doue muzici în capulu loru, au plecatu în gradin'a Cismegiului spre a asteptá acolo sosirea A. S. R. Domnului si a augustului seu frate.

Diverse.

(Deschiderea Liniei drumului feratú Brasiovu-Predealu.) Trenulu tehnicu politiaiu alu liniei Brasiovu-Predealu a facutu în 26 Maiu st. n. înainte de prandiu prob'a de calatoria si déca la acésta proba nu se voru descoperi defecte si déca nu se voru întempiná alte greutati, atunci se va deschide Vineri în 30 Maiu lini'a dela Brasiovu pèna la Predealu.

(Casu de mórte.) Dela Tergulu-Muresiului primiramu urmatoriulu anuciú tristú : „În celu mai profundu doliu alu animei nóstre Ve incunoscintiamu despre repausarea préamatului nostru parinte D e m e t r i u F o g a r a s i senior, comerciantu si proprietariu, carele dupa o viétiá de ani 79 plina de neobosita activitate si a datu nobilulu seu sufletu în manile Creatoriului la 24 Maiu 1879 stilulu nou. Remasitiile pamentene se voru înmorméntá la 26 Maiu st. n. la órele 4 d. m. în cimenterulu gr.-or. din M. Osiorheiu. Muresiu Osiorheiu, 24 Maiu 1879. — Demetriu Fogarasi, jun., Rudolf Fogarasi cá fii ; Jeanetta Fogarasi

nascuta, Dinstl cá nora, Victoru Fogarasi, Eléna Fogarasi, Emilu Fogarasi cá nepoti.

(Cutremuru de pamentu.) În nóptea din 6/18 ale lunei c. s'a întemplatu în Sigetu în Marmati'a unu cutremuru de pamentu. Camu pe la média nópte fura ómenii desteptati din somnu. Se observara trei miscari puternice, undulare dela Nordu spre Sudu, zidurile se cutremurara, icónele si ogindile cadiura de pe pareti si mobilele se miscara dela loculoru. Se da cu socotélla, cá cutremurulu din anulu acésta nu e de natura vulcanica, ci de natur'a neptunica, produsu prin precipitatele cele multe, care s'au aratatu în estu anu într'unu modu neobiciuitu.

(O meni, cari trebuie se aiba, cu ce se traiesca.) Nu de multu se facura archiepiscopii din Olmütz si Caloci'a, comitele Fürstenberg si Haynald, cardinali. Dupa cumu se comunica diuariului „N. W. Tagbl.“, Vaticanulu s'a informatu mai antaiu prin nuntiulu din Vien'a Monsignore Iacobini, cá óre numitii archiepiscopi au venituri corespundietórie, pentru cá se póta tîené casa séu curte cá cardinali si se nu fia avisati la unu ajutoriu din partea papei, care insusi cauta se traiesca fórté retrasu. Informatiunile, cari le capetá nuntiulu se fi fostu forte multiamitorie. Credemu dieu, cá bietii archiepiscopi au venit, celu din Olmütz numai vr'o 500,000 fl., celu din Caloci'a celu puçinu vr'o 300,000 fl. pe anu.

(Statu'a libertatii.) Ministrulu de interne a datu voia, cumu anuntia diuarulu oficialu, senatorului si noului academicu Enricu Martin, cá vicepresiedinte alu comitetulu francesu americanu, se faca o loteria cu 300,000 de sortiuri (losuri) de cáte unu francu, cá din venitululu aceleia se se termineze statu'a libertatii, pe care Franci'a voiesee se o daruiesca staturiloru unite americane.

(Mare lipsa de cereale în Spani'a) În Spani'a si mai alesu în Madridu pretiulu graului si alu farinei e atátu de urcatu, încátu consiliulu municipalu din Madridu e silitu se infintieze vreo 20 de deposite, în cari se vanda cu pretiuri scaziute cerealele necesare poporatiunei, ear' celoru seraci se le dé gratis. S'a decisu de a micsioná vam'a asupra graului.

(„Apollo.“) În Budapesta a aparutu sub redactiunea d-lui Fellegi Victor si Nr. 5 alu brosierei periodice musicale „Apollo“, din lun'a lui Maiu, care contine pe 16 pagine urmatoriile piese : „Serenada“ de Aurel Wachtel, „Zepperlpolka“ de Georg Büky, „Giroflépolka“ de Laurent Hölzl, „Preludia“ de Alecsander Kapp, „Cantece poporale“ din pies'a poporala a lui F. Csépreghy. „A Sárge csiko“ pentru voce si pianu transcrisa de Belá M. Vágvölgyi.

În Editur'a mea apare în curendu si se póta capetá prin tóte librariile :

MICHAEL DER TAPFERE

Ein Zeit- und Charakterbild aus der Geschichte

Rumániens

von

W. St. Teutschländer

8^omare, 17 coli, pretiulu elegantu brosiatu 2 fl. 20 cr. tramisu franco dela Vien'a 2 fl. 30 cr.

(Dedicatiunea opului o a primito Mari'a S'a Regala principele Carolu I alu Romaniéi.)

Carl Graeser in Vien'a,

1—2

I Wallfischgasse 6.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 27 Maiu st. n. 1879.

5 ^o / ₁₀₀ Rent'a charthia (Metalliques) . . .	68.40	Oblig. rurali ungare . . .	81.75
5 ^o / ₁₀₀ Rent'a-argintu (impromutatu nationalu) . . .	70.80	„ „ Banat-Timis . . .	85.25
Losurile din 1860 . . .	126.25	„ „ transilvane . . .	86.50
Actiunilebancei nation. 848.—	—	„ „ croato-slav. . . .	82.25
„ instit. de creditu 266.60	—	Argintulu în marfuri . . .	—
Londr'a, 3 luni.	117.05	Galbini imperatesci . . .	5.50
		Napoleon'd'ori	9.30
		Marci 100 imp. germ. . .	57.50

Editoru : Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu : Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a : Ioane Gött si fiu Henriou.